KADERNOTA 2024
ALGEMENE BESCHOUWINGEN

VERTROUWEN & VERANTWOORD

Voorzitter, College, Leden van de Raad,

De kadernota 2024 is de eerste van deze collegeperiode. Het afgelopen jaar moesten wij de begrotingscyclus starten met een uitgangspuntennotitie vanwege de coalitievorming als vervolg op de gemeenteraadsverkiezingen. Ook dit jaar waren er verkiezingen, namelijk de provinciale statenverkiezingen. In de grote verschuiving die er plaatsvond bleef de SGP stabiel en kregen we meer vertrouwen van onze inwoners vergeleken met statenverkiezingen van vier jaar geleden. De opkomst van de BBB was ook zichtbaar in het aantal stemmen dat deze partij in Twenterand kreeg. Het waarom van deze grote verschuiving heeft menig tong en pen (toetsenbord) in beweging gebracht.

We leven in woelige tijden. Het ene probleem (crisis) volgt op de andere. Het stapelt zich op. Aan de andere kant mogen we dankbaar zijn voor wat we allemaal nog wel hebben. De gemeente kan niet alle problemen oplossen, maar de gemeente staat naast de provincie en het Rijk het dichtst bij haar inwoners.

In de wetenschap dat niet alles kan moeten er keuzes gemaakt worden. De kaders voor deze keuzes worden bepaald en vertaald bij de kadernota als opmaat naar de programmabegroting die in het najaar vastgesteld wordt door de raad. Verantwoorde keuzes moeten gemaakt worden met voldoende zicht op de werkelijkheid en moeten passen binnen het ‘huishoudboekje’ of te wel de financiële kaders van de gemeente.

Principiële Kaders en Vertrouwen

Wat de SGP bindt is de Bijbelse boodschap als grondslag en inspiratiebron bij het zoeken naar oplossingen voor hedendaagse problemen. Een blijvende opdracht niet alleen voor SGP’ers, maar voor alle mensen. Voor velen is gelukkig het geloof tot steun. Zeker in moeilijke tijden, een houvast!

De Tien Geboden houdt ons allemaal de spiegel voor. Laat de bijbel, het Woord van God, het kompas zijn in ons leven!

De overheid is er voor om ons te beschermen. Wanneer wij het nieuws volgen dan mogen we blij zijn dat we in Nederland wonen. We kunnen in vrijheid ons weg gaan. We hebben ons gezin, ons werk, ons sociale leven… noem maar op. Maar dat 'stil en gerust' leven wordt niet door iedereen ervaren. Ook in onze gemeente wordt door steeds meer mensen het anders beleefd, omdat men slachtoffer is geworden van overheidsbeleid of door andere omstandigheden.

De nationale ombudsman laat in zijn rapportages zien dat de overheid niet voor iedereen betrouwbaar is. Het is zorgelijk dat er geconstateerd wordt dat inwoners en ondernemers in toenemende mate de kans lopen de dupe te zijn/worden van complex beleid. Met als gevolg dat overheid en inwoners elkaar niet meer begrijpen, waardoor de kloof nog groter wordt.

De overheid is dan niet als een schild, maar als een schutter die pijlen afschiet, waardoor mensen gewond raken…

De overheid kan vanzelf niet alles oplossen, we hebben allemaal een verantwoordelijkheid hoe wij ons gedragen. Niet alleen voor onszelf, maar ook hoe wij tegenover onze naaste staan. Vooral voor de meest kwetsbaren hebben we ons als samenleving en ook als gemeente over te ontfermen. Daar horen niet alleen mooie praatjes bij, maar ook daden. We kunnen alles heel mooi vertellen en presenteren, maar het moet de realiteit en waarheid niet verdoezelen. De beleidskeuzes geven aan wat voor gemeente je wilt zijn. Wat je beloofd moet je ook doen. Want als we daar niet meer op kunnen vertrouwen dan zijn we ver van huis.

We moeten onszelf ook de spiegel voorhouden, omdat namelijk houding en gedrag bepalend zijn voor het geven en krijgen van vertrouwen.

Een van de speerpunten van de SGP is: **Vóór de ander**. Dat is heel breed. Denk aan de zorg voor ouderen, maar ook de jeugdzorg, mensen met een beperking, mantelzorgers. Het is een taak van de gemeente en inwoners om er te zijn voor onze mede mensen die kwetsbaar zijn. Er is geen definitie van die 'naaste' die je op je pad tegenkomt. Er zijn geen voorwaarden te stellen wie onze naaste is. het gaat **niet om de vraag wie onze naaste is, maar ben IK een naaste.**

Praktische Kaders en Vertrouwen

Begroting voor het jaar 2024 is nu in plaats van 407.000,- negatief, € 9213,- positief. We mogen niet natuurlijk niet zeggen dat hier naar toe gerekend is met o.a. een onttrekking aan de ARR van € 525.000,-.

De financiële positie blijft zorgelijk. De saldi voor de jaren 2025 en 2026 zijn negatief. Ook de toezichthouder bestempelde de financiële situatie van Twenterand nog steeds als zorgelijk: code oranje.

Om te komen tot een goed onderbouwde behandeling van de kadernota is het noodzakelijk dat de jaarrekening 2022 en de ontwikkelingen c.q. effecten die in de eerste maanden van het huidige jaar 2023 bekend zijn bij de raad.

Meerjarig is Twenterand niet in staat de kadernota sluitend te krijgen. Mag verwacht worden dat het toezichtorgaan van de provincie hieraan haar goedkeuring zal geven?

Dat het Rijk vanaf 2026 de uitkering van het Gemeentefonds structureel verlaagd was al bekend.
Om als reactie hierop voorzieningen af te breken zou uiteraard een veel te rigoureuze maatregel zijn. Maar bij varen in de mist is voortvarend, met lef en ondernemersgeest handelen wel simpel gesteld. Lef zonder voldoende zicht op de realiteit kan leiden tot roekeloosheid. Afroming van de rijksbijdrage is een gegeven waarop beleid moet worden gemaakt. Ook na 2027! Ook wanneer er uitbreiding komt op (gemeentelijk) belastinggebied blijft dit aan de orde.
In dat geval is het belangrijk dat inwoners hiermee niet worden verplicht mee te betalen aan bijvoorbeeld uitgaven voor sport boven de basisvoorzieningen.

Een kritische beoordeling van de uitgaven is nu toch wel extra nodig en dat blijkt ons inziens onvoldoende uit deze kadernota.

De uitgaven voor sport gaan gewoon door. Hierbij rijst ook de vraag of de richtlijnen van de sportbonden verplichtend zijn voor bijvoorbeeld het aantal velden waarop men recht zou hebben.
Grote investeringsplannen dienen in het licht van de huidige situatie opnieuw te worden beoordeeld.
Een positief kritische beoordeling van de effectiviteit van de gemeentelijke organisatie is ons inziens zeker in deze situatie noodzakelijk.

In de afgelopen jaren is er veel aandacht geweest in het kader van het traject Twenterand Duurzaam Financieel Gezond. De vraag welke gemeente Twenterand wil zijn is beantwoord, namelijk een economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart. Het College heeft de Raad en onze inwoners beloofd om deze keuze uit te werken in de kadernota van 2024 in concrete voorstellen. De SGP fractie vind de uitwerking en visie onvoldoende terugkomen. Eerder was onze kritiek dat de financiële analyses er niet lagen, nu missen we de verdere vertaling en uitwerking van de analyse. Juist nu is er visie nodig. Gemeenten zijn hiervan mede afhankelijk van het Rijk.

We willen dat de coalitie en het College zich aan hun woord houden! Namelijk het verder gezond maken van de gemeentefinanciën van Twenterand.

Het is niet verantwoord om de rekening door te schuiven en nu nog steeds niet de noodzakelijke keuzes te maken. Het is van tweeën een. Als de kennis en kunde niet aanwezig is om nu daadkracht te tonen en met voorstellen te komen om de financiën op orde te krijgen moet onverwijld actie worden ondernomen.

Het begint bij een goed werkende ambtelijke organisatie. De SGP blijft zich zorgen maken over de ambtelijke capaciteit. Twenterand wil een regie-organisatie zijn. Maar om regie te hebben is voldoende kennis en kundig personeel nodig. De SGP mist gedegen voorstellen wat Twenterand nodig heeft. Deze voorstellen zijn nodig om verder te kunnen bouwen aan onze gemeente. Daar hebben onze inwoners recht op. Kwalitatief goed personeel verdient en bespaart geld, maar het omgekeerde is ook waar. Wij willen graag investeren in de ambtelijke organisatie, maar we hebben en krijgen onvoldoende beeld of de ambtelijke organisatie voldoende in control is. Ook zien we geen consistentie, omdat bijvoorbeeld eerder door het College tot ergernis van de SGP voorstellen deed om te bezuinigen op het terrein van opleidingen en I en A (informatisering en automatisering). Gelukkig wordt dat nu gedeeltelijk terug gedraaid. Deze handelswijze draagt niet bij aan het vertrouwen en aan stabiliteit en een consistente koers die je wilt hebben en uitstralen als organisatie. Het hebben van informatie en goede automatisering is essentieel voor de ambtelijke organisatie om goed te kunnen functioneren en daar plukken wij onze vruchten van. De SGP is kritisch, maar wil wel benadrukken dat zij uitgaat van de goede wil en inzet van de ambtelijke organisatie. We moeten beseffen dat we zonder onze mensen niet verder komen.

Perspectief en ontwikkelingen

De maatschappelijke opgaven waar gemeenten een belangrijke bijdrage aan moeten leveren, zijn niet mals. Afgezien van de al bestaande opgaven binnen het sociaal domein en de jeugdzorg, is er om te beginnen de energietransitie, één van de grootste maatschappelijke vraagstukken van deze tijd. Gemeenten staan onder andere voor de opgave om in 2050 de gebouwde omgeving aardgasvrij te maken. Nederland moet vanaf dan een klimaat neutrale samenleving zijn. Het doel is duidelijk, de weg ernaartoe niet. Vanuit de gemeente(n) moet de focus liggen op een betrouwbaar energienetwerk met voldoende draagvlak, waarbij de gezondheidsrisico’s en andere vormen van overlast concreets en serieus moet worden meegenomen. Ook hebben we de handen vol aan het realiseren van natuurherstel en het terugdringen van de stikstofuitstoot. In combinatie met het aanjagen van de woningbouw is dat een enorme puzzel. Ook de opvang van

vluchtelingen en asielzoekers blijft ons bezig houden. De opvang- en noodlocaties zijn overvol, terwijl de instroom door blijft gaan.

Uit recente publicatie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) blijken de investeringen in wegen, scholen en andere gemeentelijke voorzieningen achter te blijven ten opzichte van de totale baten. Dat beeld zien we ook terug in Twenterand. Om onze kernen leefbaar en vitaal te houden moeten oppassen dat dit leidt tot een verschralend effect op de voorzieningen.

Wat het behoud van de voorzieningen betreft moet de vraag beantwoord worden: Hoe en welke voorzieningen we tegen zo laag mogelijke kosten kunnen onderhouden. Dat vergt keuzes te durven maken in het licht van de (kern)taken van de gemeente die uiteraard passend zijn bij de financiële draagkracht. Durft Twenterand financieel solide keuzes te maken?

Investeringen zijn nodig. Voldoende woningen, vooral ook betaalbare woningen voor onze jongeren, starters op de woningmarkt. Investeringen voor en in de toekomst zijn nodig in centra en op het platteland. De leefbaarheid, maar ook bereikbaarheid van onze kernen staan onder druk. We moeten niet in de cirkel blijven van het ontwikkelen van visies en onderzoek, maar ook daadwerkelijk aan de slag gaan met concrete projecten. De antwoorden liggen bij onze inwoners en ondernemers. Maak daar dan ook gebruik van! Dat betekent niet u vraagt wij draaien, maar te werken vanuit een duidelijke visie en randvoorwaarden het gesprek aan te gaan met onze inwoners en ondernemers. Dat geldt zeker de inwoners of ondernemers die het moeilijk hebben. We denken hierbij o.a. de gedupeerden langs het kanaal Almelo de Haandrik, maar ook aan zorgen op veel boeren erven. Aan de andere kant zien we dat bijvoorbeeld bij een ontwikkeling in het winkelcentrum een grote marktpartij de zaken naar zijn hand kan zetten ten koste van de andere belangen.

De financiële slagkracht en de uitvoeringskracht is zorgelijk. Het financieel perspectief blijft onzeker. Daarnaast blijven de uitdagingen voor de gemeentelijke organisaties groot vanwege o.a. de krapte op de arbeidsmarkt en de impact van een toenemende digitalisering.

Tot slot

De SGP beoogt politiek vanuit het besef, dat de beginselen van Gods Woord ook op staatkundig terrein uitgangspunt dienen te zijn.

De kadernota is de voorloper van de programmabegroting. Dat omvat het gehele gemeentelijk bedrijf die ten dienste behoort te staan aan haar inwoners, ondernemers en alle andere betrokken partijen. Er zijn los van de genoemde punten ook behartigenswaardige zaken gemoeid en benoemd in de kadernota die wij ook

van harte zullen steunen en het is en blijft ons voornemen om constructief samen te werken ten goede voor onze inwoners in Twenterand.

U maakt het de SGP fractie echter wel moeilijk om met een kadernota in te stemmen wanneer de noodzakelijke informatie niet voor handen is. De vragen die de SGP fractie heeft zijn afzonderlijk in een bijlage puntsgewijs weergegeven.

De SGP verwacht van het College dat zij haar verantwoordelijkheid neemt om financieel solide beleid te voeren en in het najaar met een realistische en goed onderbouwde begroting te komen.

Ondanks de kritische noten wil de SGP de ambtelijke organisatie bedanken voor het vele werk wat gedaan is. Veel dank is ook verschuldigd aan de vele vrijwilligers en mantelzorgers die zich inzetten voor de naaste en de belangen van Twenterand. Zonder deze vrijwilligers en mantelzorgers is de samenleving failliet.

Samen hebben we de taak en de verantwoordelijkheid om te blijven werken aan een gemeente die ten dienste staat van onze inwoners, bedrijven en andere betrokken verenigingen, organisaties etc.

We wensen iedereen Gods zegen toe bij de uitvoering van hun taken en verantwoordelijkheden op weg naar het komende begrotingsjaar 2024.

SGP Twenterand

Jan Jonker
Marinus Bossers

BIJLAGE: Vragen SGP Kadernota 2024